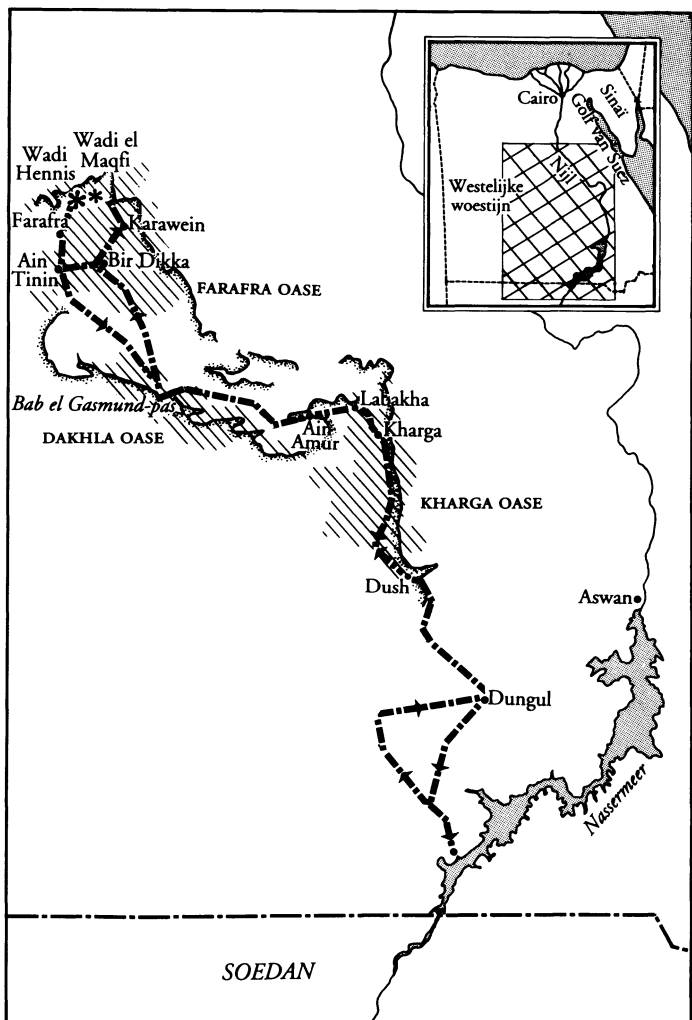

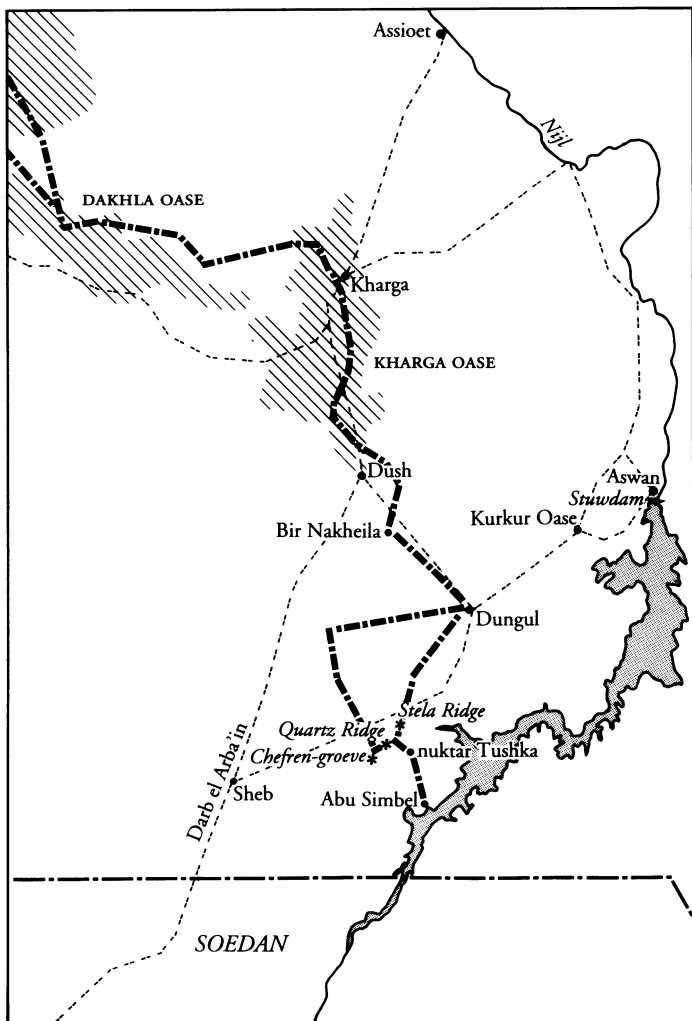
Voor mijn moeder

— — — — De route die Arita Baaijens aflegde

~~~~~ Plateau

////// Oasegebied

- Historische karavaanweg
- ////// Oasegebied

De route naar de Chefren-groeve (zie hoofdstuk 4)

HOOFDSTUK I

Als een rijgdraad slingert de karavaan zich door de heuvels. Het lijkt onmogelijk de koers van de loodrechte potloodstreep op de kaart aan te houden. De één na de andere heuvel grijnst me toe, niet van plan mij en de kamelen zonder slag of stoot door te laten. Als boosaardige duvels springen ze uit het niets op en dansen honend om ons heen. Het is om radeloos van te worden. Ik laat de twee zwaarbeladen kamelen achter en klim op een hoge heuvel om het terrein te overzien. Ik moet mijn wanhoop bedwingen. Tot zover ik kijken kan strekt zich links en rechts, voor en achter me één grote, nooit eindigende wildernis van onverschillige kalkheuvels uit. Het is alsof de witte, door wind geërodeerde en met grijzige steentjes bedekte heuvels mij dulden, maar me doodmeppen wanneer ik te lang als een lastige vlieg om hen heen blijf zoemen. Ze zijn niet eens zo hoog. Sommige zijn zelfs te beklimmen met de kamelen. Maar na twee dagen heuvel op, heuvel af zijn Gatifa en Mabrouka kapot.

Sinds ik het plan opvatte om met mijn twee kamelen door de Egyptische woestijn van de oase Farafra naar de veel zuidelijker gelegen Kharga Oase te lopen, heb ik me vooral over dit deel van de tocht zorgen gemaakt. Al mijn hoop en vrees kwamen samen in één punt: Ain Amur, een kleine groene vlek in de woestijn waar ik water zou kunnen vinden. Ik was er nog nooit geweest. Volgens oude verslagen ligt Ain Amur halverwege een vierhonderd meter hoge klif op een klein terras waar dadelpalmen tempelruïnes bewaken. Ooit was Ain Amur een pleisterplaats voor langstreckende karavanen. In de tijd van de Romeinen was het zelfs bewoond. In de nabijheid van de waterbron bouwden zij een kleine tempel omgeven door

een hoge dikke muur. Ain Amur is niet makkelijk te vinden. Vastgeplakt tegen een grillige klifwand van enkele honderden meters hoog vallen de silhouetten van de palmen en de tempelruïne niet op tussen de onregelmatige schaduwen van uitstekende rotsblokken. Zonder gids lijkt het me bijna onmogelijk om deze stip op de kaart te bereiken. De kaart is niet veel meer dan een lichtbruin gekleurd vlak. Op de hele route van Farafra naar Kharga zijn slechts een paar oriëntatiepunten aangegeven, waarvan het maar de vraag is of ik ze herken: Saddled back hill, shallow wadi with scrub, Ain Amur.

We zigzaggen door de heuvelbrij. Angstvallig houd ik elke koersverandering bij. In een klein notitieboekje schrijf ik op hoeveel minuten we een bepaalde koers lopen. Met een correctie voor het vele heen en weer lopen tussen alle obstakels door kan ik aan het einde van de dag uitrekenen waar we ongeveer zitten. Vanwege de spaarzame oriëntatiepunten onderweg zal ik pas merken dat we niet op de goede plaats zijn als het al te laat is. De bergenwildernis brengt me behoorlijk van de wijs. We zijn al zo lang onderweg dat het geen zin meer heeft terug te gaan. De brij voor ons is even verschrikkelijk als de brij achter ons. De zon verliest aan kracht en om vier uur besluit ik te stoppen. Opgelucht laad ik de kamelen af: tot morgenochtend hoef ik geen besluiten te nemen. De kamelen zet ik met de kont in de wind. De knieën van de voorpoten bind ik vast met een agaal, een touw dat voorkomt dat ze ervandoor gaan.

Een paar meter achter de kamelen stapel ik de grote zadel-tassen in een halve cirkel als beschutting tegen de snijdend koude wind die 's avonds opsteekt. Tussen de tassen, op een deken, sla ik mijn kamp op. Voor zolang het duurt is dit de plek waar ik me veilig voel; beschut tegen de wind en met uitzicht op de kamelen. Daarachter verdwijnt de woestijn langzaam in het donker van de vallende nacht.

Als de kamelen hun voer in de emmer horen kletteren draaien ze hun lange nekken in de richting van het geluid. Met

smakke lippen wachten ze nog een paar seconden af. Ik ben niet snel genoeg, met gebonden knieën kruipen ze naar de emmers, steken ondanks mijn protest hun grote kop tussen mijn armen door en werken in een paar minuten met gulzige schrokbewegingen de dorra, een soort gierst, naar binnen. Na het eten staren Gatifa en Mabrouka dromerig in de verte. Ze wachten tot het eten weer naar boven komt. Met een afwezige blik bewegen ze hun kaken als een metronoom heen en weer om het naar boven gestuwde voedsel te herkauwen.

Op mijn kleine spirituskookstel pruttelt water. Rommelend in de keukentas zoek ik de zak met macaroni en een blikje vis. Met wat oregano is dat mijn avondmaal. Na het eten schraap ik het pannetje schoon en maak nog een keer water warm voor een kop thee. Zakjes met muntthee zitten in een vierkant blikje dat altijd klemt als ik het probeer open te krijgen. De suiker, waarvan ik grote hoeveelheden gebruik, zit in een roze katoenen zak en de melkpoeder in een witte. Met de zaklamp tussen mijn lippen geklemd giet ik de thee in een beker en plof met een zucht achterover tegen de tassen. Het zit er weer op, ik hoef alleen nog maar te slapen. In de loop van de weken heeft het afladen, dieren eten geven, shaggie draaien, koers berekenen en eten koken de vorm van een ritueel aangenomen. Alle handelingen zijn in het gebruik gescherpt, al het overtollige is er afgeslepen. Ik zou van slag raken als alles opeens anders moest. Het kookstelletje staat altijd rechts naast de keukentas en de zadels staan altijd achter de rij tassen, de schroefdop van het spiritusstel ligt op de deksel bij de lucifers en de pannengrijper, de zweep kan ik blind grijpen. Het is alsof ik vanavond met al het getut bij mijn kooktoestel een bezwering uitspreek over de heuvels die me dwarszitten. De lege theebeker stop ik terug in de zak met kookgerei. Stijf kom ik overeind en kijk naar boven. In het zwartfluwelen hemeldak fonkelen sterren. Orion komt net boven de horizon uit. In het zwakke licht tekenen zich de silhouetten af van de kamelen. Voor het slapen gaan krab ik ze nog even achter de oren en onder de kin. Soms sluiten ze

hun ogen van genot. Dit keer legt Mabrouka zelfs haar kop op mijn schoot. Ik fluister zachtjes woordjes in haar oor. Woorden zonder betekenis. Maar de kamelen verstaan me, de zachtheid van mijn stem en de intonatie waarmee ik de woorden uitspreek zeggen hun genoeg. Gatifa streel ik wat plichtmatig. Ik ben nog steeds niet aan haar gewend. Om zeven uur lig ik in mijn slaapzak. Mijn blik glijdt langs de nevelbaan van de melkweg naar de kamelen. Getooid met de lichtjes van ontelbare sterren houden ze de wacht. Hun recht-opstaande oren wiegen mee met de ritmisch heen en weer bewegende kaken. Met het geluid van herkauwende kamelen val ik in slaap.

HOOFDSTUK 2

Bij een vriend in Cairo ontmoette ik een Duitser die acht maanden van het jaar in de Egyptische woestijn leeft met zijn kamelen. Carlo Bergmann heette hij en mijn vriend had hem uitgenodigd om ons aan elkaar voor te stellen. Ik wilde de Duitser vragen of ik een paar maanden met hem mee zou kunnen gaan. Tijdens die eerste ontmoeting ging er veel mis. Ik kwam te zelfverzekerd binnen en dat beviel Carlo niet. Hij negeerde me volkomen en dat beviel mij weer niet. Ik had er niet op gerekend dat de Duitse woestijnnomade zo ontoegankelijk zou zijn. Na een uur verliet ik het appartement zonder Carlo gesproken te hebben. Hij had me volkomen genegeerd. Ik was ziedend over zoveel onbeschoftheid, maar een paar maanden later zocht ik hem op in zijn woonplaats Keulen in een tweede poging een gesprek tot stand te brengen.

Op een warme augustusdag belde ik bij Carlo aan. Hij nam niet de moeite te vragen of de reis goed verlopen was. De woestijn, daar ging het om en dat was waar we over praatten vanaf de eerste minuut dat ik een voet over de drempel zette. Zijn woning was een prettige verrassing. Alle muren werden in beslag genomen door moderne schilderijen, op het blauwe tapijt lagen oude Romeinse kruiken, honderden jaren geleden in het zand achtergelaten. Carlo had de woestijn mee naar huis genomen. Uit alles sprak zijn passie voor dat droge onherbergzame deel van Egypte waar bijna niemand zich waagt, maar waar Carlo zich thuisvoelt. Terwijl ik zijn woning opnam praatte Carlo maar door met zijn nasale luide stem. Van de stille man uit Cairo was niets meer over. Hij wilde weten waarom ik zo graag met hem mee wilde. Maar hoe leg je een verlangen uit? Na al die jaren dromen wist ik niet eens meer

waar het oorspronkelijke verlangen vandaan kwam. Was het begonnen met de boeken die ik vanaf mijn jeugd las over ontdekkingsreizigers die wonderlijk genoeg op het punt van verdorsten altijd een waterput ontdekten? Of was het verlangen geboren in de tijd dat ik in Israël woonde en voor het eerst de Sinai-woestijn bezocht? In ieder geval was de woestijn voor mij tot nu toe een schilderij geweest waaraan ik me vergaapte. Nu wilde ik de lijst wel eens binnenstappen. Carlo leek tevredengesteld en nam me mee naar een Rijnboot om daar een biertje te drinken.

Het was lekker weer en genoeglijk zaten we in het zonnetje op het dek van Der alte Liebe. Ik nam een slok Kölsch en keek Carlo aan: 'Je weet nu waarom ik met je mee wil, maar waarom wil je mij eigenlijk meenemen?' Het antwoord overdonderde me. Zes jaar lang had hij alleen door de woestijn gereisd en nu verheugde hij zich op vrouwelijk gezelschap. Een relatie met mij zag hij wel zitten. 'Maar ik niet,' reageerde ik gebeten. 'Dan gaat de prijs omhoog,' zei Carlo resoluut. En dat alles in luid Duits. Ik keek om me heen. De zon scheen nog steeds en de Rijn stroomde nog dezelfde kant op. Daar zaten we te discussiëren over de prijs van mijn lijf. Carlo had zijn uitleg klaar: 'Jij ziet mij alleen maar als iemand die jou de woestijn kan laten zien. Je wilt je openstellen voor die ervaring, maar niet voor mij. Sterker nog, als je het zonder mij zou kunnen dan had je hier niet gezeten. Dus als jij grenzen stelt, dan doe ik dat ook. Ik geef je iets bijzonders door je mee te nemen en ik wil dat je daar iets voor terug doet,' hij nam een teug van het bier en wond zich zienderogen op. 'Als je mij alleen als gids gebruikt, dan moet je er maar voor betalen. Dan houd ik er tenminste nog een kameel aan over.' En met een klap zette hij het dunne bierglas op tafel.

Zwijgend betaalden we ieder ons eigen bier en reden terug naar zijn huis. Ik nam het besluit de meerprijs te betalen, mijn rust was me heel wat waard en de woestijn ook.

Op een houten keukenstoel gezeten bekeek ik later op de avond gehypnotiseerd dia's van zandduinen, rotsformaties, Romeinse kastelen en weidse uitzichten met een kamelenkaraavaan. Ik was voorgoed verkocht. Aan het smalle keukentafeltje praatten we nog lang na over de komende expeditie. Terwijl Carlo opsomde wat ik mee moest nemen bestudeerde ik zijn gezicht. Een gedreven man met kalend hoofd en baard. Zijn grijs-bruine licht krullende haren sprongen alle richtingen uit en kwamen tot aan de boord van zijn geruite overhemd. De bruine ogen stonden afwisselend fel en zacht. Een groot hoofd op een tenger lichaam. Hij had niets van een gemoedelijke veertiger, op mij kwam hij zo vierkant over als de blokjes van zijn rood-blauwe overhemd. Carlo bereidde me voor op afzien. Wekenlang zouden we ons niet wassen en in dezelfde kleren rondlopen. Lopen ja, want rijden was er niet bij. De kamelen waren te zwaar beladen om ook nog een mens te kunnen dragen. Mijn bagage moest ik beperken tot het allernoodzakelijkste en als bioloog moest ik me in ieder geval nuttig maken met het verzamelen en determineren van planten. Het klonk mij als muziek in de oren. Tegelijkertijd besefte ik meer en meer dat Carlo en ik twee maanden lang op elkaars lip zouden zitten en dat er geen ontsnappen mogelijk was als zou blijken dat we elkaar tijdens de reis naar de strot zouden vliegen.

De volgende ochtend aan het ontbijt vertelde Carlo iets meer over zichzelf. Ooit had hij bedrijfseconomie gestudeerd en ook als econoom gewerkt. In zijn werk vond hij op den duur geen bevrediging meer. De stad vond hij verschrikkelijk omdat niemand zich werkelijk voor hem interesseerde. Je werd er in stukjes opgedeeld. De één wilde wel gezellig met je uit maar niet met je vrijen, een ander vroeg je om economisch advies maar zag je als mens niet staan en de derde wilde je als minnaar maar niet als man. En als het erop aankwam lieten ze je allemaal vallen als er iemand opdook die het allemaal beter kon. Als compleet mens werd hij in ieder geval maar